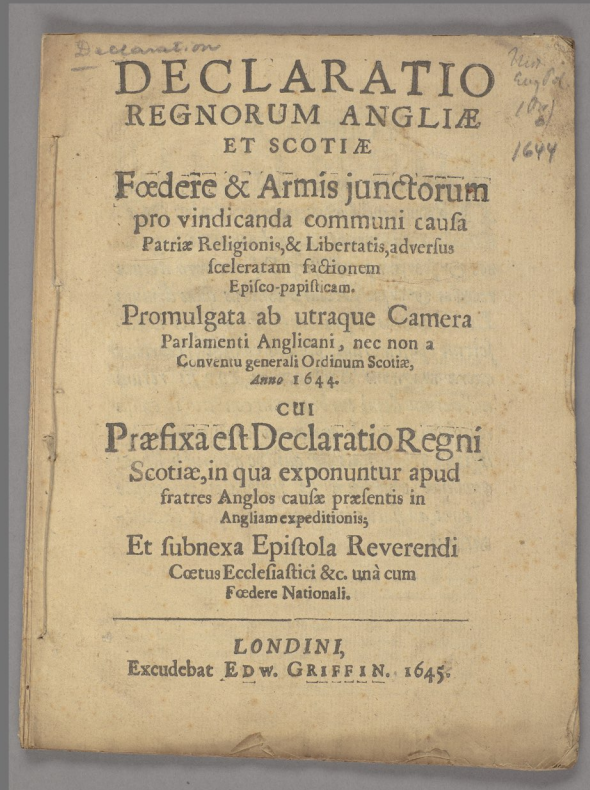

The declaration of the kingdoms of England and Scotland, joyned ...

Tryck // / I25 B II c Br. 1644 Declaration

Tillkomstår 1645.

Digitaliserad år 2019

National Library
of Sweden

Declaration

DECLARATIO
REGNORUM ANGLIÆ
ET SCOTIÆ

*Min
Angl
100
1644*

Fœdere & Armis junctorum
pro vindicanda communi causa
Patriæ Religionis, & Libertatis, adversus
sceleratam factionem
Episco-papisticam.

Promulgata ab utraque Camera
Parlamenti Anglicani, nec non a
Conventu generali Ordinum Scotiæ,
Anno 1644.

CUI

Præfixa est Declaratio Regni
Scotiæ, in qua exponuntur apud
fratres Anglos causæ præsentis in
Angliam expeditionis;

Et subnexa Epistola Reverendi
Cœtus Ecclesiastici &c. unâ cum
Fœdere Nationali.

LONDINI,
Excudebat EDW. GRIFFIN. 1645.

Admonitio.

Admonetur in limine Lector Epistolam
Reverendi Cœtus, nec non fœdus Na-
tionale, ante annum & quod excurrit, singula-
res & seorsim prodisse; Nunc vero iterum
recusas & hisce Declarationibus, quas demum
Latinè damus, adjunctas fuisse, quo per id sa-
sciculi opusculorum, plenius constet fratribus
extra magnam Britanniam, quæ sit rerum
nostrarum demi turbatarum conditio in causa
religionis; quod armorum jus in patriæ Re-
ligionis propugnatione; quidve animus posthac;
quodque consilium sit fœderatis utriusque
Regni, ad finem imponendum nostris calami-
tatibus.

(I)

DECLARATIO
 REGNI SCOTIÆ
 IN QUA

Exponuntur apud fratres Anglos
 causæ præsentis expeditionis
 in Angliam.

Satis superque constat apud æquos rerum æstimatores, quique res Protestantium fœlices esse cupiunt, penes nos causas esse plurimas, justas, graves & idoneas, cur credamus fratres Anglos, post tot Pontificiorum, eisque ad-dictorum hominum, machinationes cruentas & barbaras, tum in Anglia, tum in Hibernia, editas ac toleratas; quibus profes-sores purioris religionis mi erè etiamnum affliguntur, eorum-que libertas non solum impeditur, sed & penè proculcatur; facile adductos fuisse, ut auxilia & suppetias exposcerent a fratribus Scotis, quorum illustribus documentis experti essent animum benevolum; quosque semper accinctos scirent ad religionem & libertatem fartam tectamque promptis animis & viribus asseren-dam: verum nos non latent satanæ artes & quæ adhibet instru-menta ad suppeditandum & alendum fomites præjudiciorum & suspicionum inter fratres; quos simul ac partium studia in discor-diam eruperint, diffitos a se invicem animis seorsim facilius com-prehendat & perdat; cum tamen si salvi esse volumus, non com-mittendum sit, fratres Anglos & Scotos, temporum & periculo-rum consortes, atque arctissimo fœdere junctos, animis & armis a se invicem segregari; reputandum potius unam causam sustineri, unam salutem expectari, unumque fratribus Anglis juxta ac nobis periculum impendere. Quocirca nequa suspicio, admiratioque inhareat bonis mentibus, quod alteram in Angliam suscipiamus expeditionem, cui non minus aspiraturum confidimus Deum ex voto & è re Anglorum, ac altera Dei benedictione cessit in no-strum emolumentum; neve quicquam obstet quo minus ambabus

(2)

ulnis excipiamur, & experiamur per omnia concordēs & nobiscum conspirantes fratres ad promovendam religionis reformationem, & asserendam Regis auctoritatem & dignitatem, patriamque libertatem vindicandam; consultum nobis visum est evulgare in antecessum hanc Declarationem citra fucum exartam, quæ causas & rationes novi adventus in Angliam edisserat, testeturque ob quem finem a nobis intendatur. Hoc pacto nemo fratrum erit, nisi qui ultro vi rationis non vult vinci, qui legitimas adventus nostri causas non existimet, & eo nomine nos amanter non excipiat & complectatur.

Ante omnia occurrit iustitiæ causæ nostræ in apertum proferranda, eoque magis quod non desint homines spiritu filii perditionis & mendacii afflati, quibus solenne est, quod declinare non possunt criminari; quique ut invidiam nobis creent, instillatum libenter vellent, nos ea gratia advenisse ut quantum ex vestra calamitate caperemus; nos specie boni publici privatas utilitates obvelare: Quam calumniam in irritum casurum & contrario eventu obrutum iri confidimus, ut non opus sit vos rogare ne auribus, nedum animis ejusmodi probra admittatis. Ea est actiorum præteritarum, mentisque sinceræ in prioribus Declarationibus texendis conscientia, quæ jucundè fruimur, sanctæque promissorum per omnia observatio, ut non dubitemus ad experientiam & conscientiam quam habuistis nostræ fidei provocare; & quod prius dictum oportuit, Deum cordium scrutatorem, & eorum quæ a nobis in causâ utrisque nostrum communi antea facta sunt, testem advocare: Novit Deus quam justæ & graves causæ sint expeditionis hujus suscipiendæ. Permoveat pietas erga Christum, & erga proximum charitas, quæ jubet Christianos mutuam sibi dare operam; lex naturæ suadet non tantum, sed & persuadet ut quisque sui conservationem quarat, & periculum imminens, ruinamque impendentem procul a se arceat.

Jam cui non liquido patet salute fratrum Anglorum, nostram quoque contineri? nostræque referre fratres & vicinos a casu vindicare ne ipsi cadamus? Postulat insuper officii nostri ratio ut vobiscum operam sociemus in liberando Rege a turba maleficorum consiliatorum, cujus dignitatem & auctoritatem juxta atque patriam religionem & libertatem proculcatum eunt: Sare nisi justam causam sustineremus & legitimè acciremur a vobis; nec impenderet

(3)

impenderet ex nostra quiete utrique regno ruina: potius è re nostra & magis ad securitatem propriam fuisset, domi nos continere, quam ingredi domos vestras contentionum sacrificiis flagrantibus, & una versari in periculo malam pro beneficio incundi gratiam. At iterum contestamur coram Deo & hominibus, nihil doli & fuci in pectoribus nostris inesse, eaque in hac causâ nescia esse fraudis & dissimulationum, nullas a nobis parari artes, nullaque consilia agitari alio fine, nisi quatenus exprimitur in Fœdere nationali, quo arctissime vobiscum conjuncti sumus; nempe ut Religio conservetur, ejus reformatio promoveatur; autoritas & Regium decus asserantur; pax & libertas ambobus regnis concilientur. Hac omnia cum existimemus in extremum discrimen adducta, artibus maleficæ societatis, Papistarum & Præsulum, eisque addictorum, qui soli hodie, seu Angli, seu Hiberni, gratia validi sunt apud Regem; excordes essemus si illis non commoveremur; Quocirca, non ulterius rogamus Deum benedicat nostris laboribus, quam quatenus impenduntur stabiliendis & asserendis, quæ per partes modo memoravimus.

Ne autem desit justæ causæ legitima vocatio, declaramus, quamquam Anglis non vocantibus, etsi non adversantibus, nullâ aliâ causâ moti hanc expeditionem susciperemus, quam privato nostro commodo, ita tamen ut unâ prodessemus fratribus nostris Anglis; eâdemque operâ & Anglos & Scotos a ruina vindicaremus, nos tamen legitima de causâ & a Deo vocari: Nam quâ possumus diu intacti permanere dum vicinia fratrum accensâ est? aut quis nescit res Anglorum & Scotorum sic complicari, ut utrosque maneat una perinde salus ac ruina: Verum quò ora malevolorum obturarentur, nec quicquam deesset legitimæ vocationi; atque ut tanto magis teneremur hocce Christiano officio fratribus accomodandò; factum est, sic dispensante Dei sapientiâ & providentiâ, ut Ordines Angliæ suos Delegatos ad nos allegaverint, qui ipsorum nomine arctam nobiscum societatem exsolcerent: Nempe Illustrissimi Proceres & Senatores, pro sua prudentia & sedula cura qua toti incumbunt reformationi religionis & saluti reipublicæ parandæ; censuerunt securitatem nostram securitate paciscendam, confisi nos promptos affuturos auxilium petentibus, sibi rem esse cum hominibus grati animi, haud dubium dignas grates repensuris pro grandî beneficio accepto ante triennium; quo quidem tempore, cum

Rex

(5)

Rex contra nos bellum pararet, non habuit ordines Angliæ consilio suffragantes; quin potius reluctantes expertus est. Quantum eo nomine devincti simus fratribus Anglis, quantumque iussi fuerimus nos devinctos, testantur Declarationes evulgatæ sub primordiis prioris nostræ in Angliam expeditionis.

Non refert quod expeditioni præsentī non habeamus Regem consentientem: Nam, non, si Rex cinctus est fraudulenta indagine pravorum consiliariorum, quorum manus non, si vellet, posset effugere, minus partium nostrarum est, pro nostra in Deum pietate, pro observantia erga Regem, & testificatione grati animi nostri, propter beneficia a fratribus in nos cumulatè collata, in rem præsentem progredi, consuendo ejus honori, Regiæque progeniei, atque trium regnorum saluti.

Denique quod attinet ad modum & rationes quibus justam causam & ad quam legitimè vocamur prosequi consilium est, declaramus, quandoquidem hæctenus tot libelli supplices & postulata utriusque regni nomine Regi oblata, irriti fuerint, nec ulla nisi in armis spes esse videatur; Statutum esse armis aggredi, non Regem ipsum, nec quenquam fidorum subditorum, sed qui eum circumstant & obsident, perniciosos homines, adultores & consiliarios mentis maleficæ, aliosque qui reipsâ insensibilissimi sunt Regiæ authoritati & perduelles merito audiunt: Dabimus tamen operam ut licentia militibus solennis reprimatur, singuli furto, rapinis & raptu abstineant, nec quenquam nisi iussi lædant, sed quâ par est modestiâ, quamque decet milites Christianos se gerant, & Ducum imperiis sint audientes. Quâ in re, est quod in conscientiæ propriæ testimonio nobis gratulemur, animo revolventes, quam placidus fuerit noster in Angliam alter ingressus, quantulis damnis solum Anglicanum calcaverimus: Hac ut experti estis cum necessitate nostra impulsī in Angliam venimus; sic non dubitamus, quin adventum hunc quem vestra necessitas flagitavit, perinde tranquillum & sedatum experturi sitis; Quin imo bona fide spondemus conatum a nobis duplicatum iri ut exercitus noster exemplum sit modestiæ & compositorum morum. Caterum, usurpatam, novo præjudicio, appellationem exterorum & advenarum, qua signari solemus, molliet vel præcidet fœdus quo in unam quasi gentem coivimus: Quoque ejusmodi præjudicis eatur obviam; Ordines Angliæ, pro sua sapientia, itionum nostrarum inspectores & comites viæ constituerunt

(6)

runt, eosque maximam partem selectos ex Senatorum confessu, viros graves & fidos, sine quorum opera & consensu constitutum est nihil a nobis decerni & consuli in medium. Agite ergo quot quot boni estis, seponite diffidentiarum & suspicionum irritamenta: ne estote ingeniosi in exaggerandis causis malignarum suspicionum; neque aurem præbete viperinis linguis, quibus ipsa virtus vitium est, quique honestè acta tanto gravioribus dieteris onerant; facestant fictæ criminationes, quibus malevoli homines nos in odium & invidiam vocant, quasi auream messem ex vestra calamitate meteremus, & occultis artibus quas arte tegimus, jura libertatis vestræ impetiturum iremus. Quis credat ideo junctas dexteras fidei & amicitia cum nostro sanguine, cum fratribus, qui & linguæ consortio, & Religionis patriæque societate, & sanctissimæ necessitudinis pignore nobiscum conjuncti sunt, ut famam & sacrum fœderis vinculum tantâ perfidiâ tantoque scelere abrumperemus. Sed ut omni liberemini suspitione, Scotia regnum fidem suam publicam interponit Anglis, fore, ut fides data & promissa factis impleantur, (ut habetur in Instrumento contractus inter Anglos & Scotos initi) nec alio fine ingrediamur Angliam quam qui fœdere continetur, & exprimitur in dicto contractu, cui Delegati utriusque regni nomina apposuerunt. Porro sicut fratres a nobis expectare debent facta, quæ huic Declarationi respondeant, sic denuntiamus maleficis hominibus & fœderi adversis, ad quod & ipsum fœdus nos astringit, eos gravissima quæque sine personarum delectu, a nobis passuros: Quapropter quascunque pœnas luerint, sibi imputent, & proprii seu exitii seu damni, authores se esse reputent: nec a iterquenquam sanæ mentis de illis judicaturum confidimus.

Tandem, quandoquidem vestro incendio extinguendo aquam paremus & asseramus superinjiciendam, fratribusque factis compertum sit arma a nobis sumi non bellandi causa, sed ut pacem fidam, tutam et permanentem procuremus, ut secura tranquillitas Britannis & Hibernis Religio & Libertas patria affulgeat, atque ut improbis a Regis contubernio amandatis, probè posthac Regi populus congruat; cumque ratio fœderis solenniter initi, nos Scotos atringat ad propugnandum & defendendum omnes ex æquo qui se fœderi huic adjungunt; vicissim a fratribus Anglis Regi & patriæ fidis, zeloque Protestantis Religionis

(8)

ligionis calentibus, expectamus ut concordibus animis & partium studio vacuis, socient nobiscum arma, & operam, ad adaptionem finis, ad quem communi contentione collimamus: Eo adepto illicò patriam reperemus læti & fœlices, imprimis pace & veritate stabilitâ per universas Regis ditiones.

Arch. Primirosius.

Declaratio

D
R
Fo
P
N
si po
deho
lux, n
eam cl
ipsis et
dignita
Sanè si
tates a
Anglia
haut e
tanqua
cujus j
caulas
inqua
aliorum

(77)

DECLARATIO REGNORUM ANGLIÆ ET SCOTIÆ

Fœdere & Armis junctorum pro vindicanda communi causa Patriæ Religionis, & Libertatis, adversus sceleratam factionem Episco-papisticam.

Non magnopere opus fuisset novam hanc Declarationem evulgare, quâ plenius sensus nostros explicaremus, & certiores adversarios faceremus de nostra constanti voluntate, quâq; de novo tentaremus hortationibus nostris eos ad bonam mentem revocare; si post tot libellos supplices, scripta, rescripta, chartas hortatorias & dehortatorias publici juris factas, vel minima in eis reperta fuisset lux, non dixerimus timoris Domini & Christianæ veritatis, quæ tam clarè inter nos fulget, sed meræ puræ putæ charitatis innatæ ipsis ethnicis & Christi ignaris erga proprium solum; aut Regis dignitas & felicitas quo par est affectu ab illis æstimatæ fuissent. Sanè si post tot tumultus excitatos in Scotia, tot strages & calamitates acceptas in Hibernia, totque crudeles Tragœdias actas in Anglia, potuisset scelerata factio, quacunq; alia ratione domari; haut confugissemus ad hanc armorum confociationem, quam tanquam salutis aram & ultimum perfugium amplectimur. Deus, cujus judicia sunt abyssus, viæ rectæ, opera sancta, penes se habet causas controversiæ nobiscum, & cum tota insula. Nam quis unquam fando credidisset, insulam, quæ apud vicinos invidiæ fuit, aliorum insultuum securam, propria vi felicem, & virtute tutam,

B. discer.

(8)

discerptum iri aliquando a domi natis, & ruina potius propria quam aliena protritum iri?

Ante omnia, in hac miseranda calamitate, sub qua ingemiscimus; declaratum volumus, profiterique, quicquid in nobis inest virium & consilii, id totum apud Deum Opt. Max. Exercituum Dominum collocatum esse; nos in ejus auxilio planè conquiescere, certos Deum gerere curam populi sui, eique cordi esse propriam causam & veritatem, quam una cum omnibus Protestantibus Ecclesiis defendimus, quaque fortiter asserta fuit testimonio & sanguine tot Confessorum & Martyrum adversus hæresim, superstitionem, & tyrannidem Antichristi; nec nobis alium scopum, finemque propositum, quam ut gloriam Dei promoveamus, Jesu Christi regnum ampliemus, Ecclesiam ejus sartam tectamque conservemus, & insulæ hujus saluti consulamus; quo minus a perditis hominibus funditus ruat & pereat. Porro Deum annuere incéptis nostris fidem facit, quod hanc sanctam mentem suggesterit utrique Nationi, sacro eius fœderi nomen & calculum apponendi; seque tam solemni pacto devinciendi: Hanc enim gratiam non indulsisset Deus, si apud se statuisset nos e medio tollere: **Quin**, tot vóta & supplicationes hisce postremis annis peractæ; tot preces cum ejulatu & ploratu nuper conceptæ, nec non tot jejunia in pulvere & cinere instituta, quibus flecteremus Deum, cui soli facultas nos præsentissimo periculo eripiendi, spondent nobis largam segetem felicitatis & liberationis accessuram, eamque prope instare: At contra adversariorum apostasia, atheismus, idololatria, profanatio, sævitia, luxus, & contemptus pietatis, eo cumuli pervenerunt, ut, nisi extraordinaria poenitentia tacti Dei judicia avertant, quod quidem nedum per somnium in eorum mentem venit; manet illos terribile & præsentissimum excidium.

Propter has & ejusmodi causas & rationes certò persuasi hocce bellum, quo decertando utraque natio firmissimo virium & animorum nexu devincta est, Deum authorem, saltem approbatorem habere; statuimus apud nos decrevimusque viriliter rem ipsam aggredi. Faciat, qui dedit animos Deus, & in conspectu nostro vexillum sustulit & classicum pulsavit, quod bonum ipsi videbitur.

Secundo loco, quod spectat eos qui hanc causam pro virili tutati sunt; quantumvis debeant operæ præmium expectare a Deo qui unum

unum

(9)

unumquenque secundum opera sua compensat; Nihilominus, in conscientia nostra æquitate, invenimus causas decedendi, rationem meriti & jacturæ habitum iri omnium & singulorum, tam qui sponsorem habent fidem publicam, quam qui a primis exordiis rerum domi turbatarum, fide & fortitudine qua par est & pro virili se gesserunt in hac causa; quique potius duxerunt bonorum expilationem & durissima quæque pati, quam infesta arma in religionem & patriam vertere: Horum, modo, in proposito graviter causam tuendi & quidvis in ejus gratiam patiendi ad finem usque perseverent; statutum est cum bono Deo damna reddere, quantum fieri poterit, & prout æquum & justum pronuntiabunt pro suâ sapientia & æquitate, Ordines utriusque regni, ut qui bona perdidierunt pro patria causa, restitutionem, jacturam coæquantem; qui viros se & strenuos in consiliis & in re bellica præstituerunt, honorum decus & primum, atque rei familiaris novam accessionem expectare debeant. Denique sic, quisque rationes computet, nullum genus dignationis & gratiæ animi testimonium, prætermisum iri, quibus vel passi gravia subleventur, vel qui fortiter rem gesserunt in bello, honoribus & præmiis ad gratiam apud posteros recordationem concedentur.

III. De illis qui neutras secuti sunt partes, periclitante religione & patriâ, & confligente omnia belli & intestinarum discordiarum incendio, quibusque solenne est, consilium & animum non ex Dei verbo & dictamine conscientia, sed ex eventu sumere; quandoquidem sint invisus Deo, qui jubet omnes esse veritatis acerrimos propugnatores, atque in eos tanquam reos & perduelles ubique locorum semper animadversum fuerit; declaramus admonemusque ejusmodi, ne posthac sibi in ea indifferentia placeant, sed quamprimum sæderi se ascribant & junctis viribus accingant se ad defensionem communis causæ, refarciantque præteriti temporis dispendium, conduplicato zelo: id longe cautius & tutius consilium futurum; alioquin perseverantes in hac spontanea negligentia, declaramus, reputari a nobis pro infensis hostibus religionis & patriæ, eadem punitione involvendis, cum malignos spiritus gerentibus & apertis hostibus.

IV. Porro quoniam complures promiscuæ plebis, partim ignorantia

(10)

norantiâ causâ & sub specioso prætextu, partim compulsionè & minis, atque præter conscientiâ dictamen pertracti fuerunt ad socianda arma cum hostibus, adversus religionem propriam & natale solum; declaramus omnes & singulos milites de fæce gregaria, pro pœnitentiâ & humili præteritorum delictorum agnitione veniam impetraturos, & inter fœderatos numeratum iri, ita tamen ut ad pœnitentiâ verâ fidem faciendam sine mora fœderi subscribant, & fœderatorum armis se adjungant: sin minus, tanquam in reos & obnoxios statuere certum esse.

V. Quinto loco, quoniam nonnulli ex Gente Scotica studiis propriis addicti, & speciosas causas obtendentes in partes Episcopales concesserunt, armaque intulerunt in ordines & regnum Angliâ, parum memores, qui fuit hominum pravus stupor; quanto hoc factò officerent Scotorum rationibus; Angliam non posse peti quin Scotia imperatur: eandem causam utrique regno vel salutem vel ruinam allaturum, hostibus statutum esse arma ab Anglis ad Scotos convertere: Hos itaque, cujuscunque sint ordinis & conditionis hortamur, monemusque ut deserta factione detestanda errores confiteantur, amplectanturque causam Dei & fœdus Nationale ante proximas calendas Martias. Si quicquam tale detrectent: Nos qui Angli fœderati, declaramus, frustra eos in nostra benignitate spem veniæ reponere; reputatum iri a nobis hostium loco de maligniori nota: Nos vero Scoti fœderati in eandem sententiam pedibus imus, declaramusque sic apud nos statutum esse, Scotos deprehensos in armis contra Anglos fœderatos post constitutum diem Calendarum Martiarum & detrectantes, afflictis ac in discrimen adductis rebus propriâ patriâ, sociare operam & arma cum fœderatis, tum Anglis tum Scotis, ad defensionem causâ communis; profectum iri a nobis tanquam si essent perduelles fœdifragi & insensissimi religionis hostes, multatumque iri publicatione honorum, quâ in publicos usus convertantur.

VI. Sexto loco quod attinet ad Comites, Barones, Equites auratos, nec non inferioris ordinis nobiles & generosos civesque ac oppidanos, qui magno numero, dum adversi fuerunt Parlamento seque adjunxerunt insensis Religioni, Regiâ felicitati & paci amborum regnorum hominibus; hoc ipso scissurâ ac dissidiâ inter

(II)

ter Regem & ordines Angliæ longe graviores authores exitere, atque, quod, in extremum pene discrimen, salutem utriusque regni adducit, cædibus innocuorum, stragibus, & calamitatibus Angliam & Hiberniam compleverunt; utcunque a nobis non ponantur inter eos, quibus authoribus & compulsoribus Ecclesia & respublica exarserunt in hocce civilis belli incendium; quique religionem & patriam pessum datum eunt; Declaramus, si intra calendas Martias proximas, ad bonam mentem & partes fœderatorum redierint, pacem reipublicæ, Religionis decus & reformationem haut cunctanter prosequentes, gratiam vitæ & libertatis consecuturos; ita tamen, ut ad discrimen eorum qui constanter & continenter ab ipsis belli primordiis fœderatorum partes secuti sunt, ab his qui nuper transfugæ, de eorum bonis justus accidatur valor quo damna publica resarciantur & privatorum dispendia rependantur; æquum esse, ut, qui magnam partem accesserunt & foverunt Reipublicæ & privatorum calamitates, in illis reparandis non nihil in fortunis patiantur, & exedant quod ipsi intriverunt: qua in re viderit prudentia ordinum regni Angliæ, vel ab eis ad id delegatorum, quid facto opus sit, quod temperamentum servandum, quæve proportio demenda de bonis obnoxiorum; qui quidem experientur supremam curiam magis benignam erga nocentes ne funditus pereant, quam rigidam in irroganda multa, quæ gravitati offensæ respondeat. Insuper ratio habebitur quam cito & expedite, quàm tarde & cunctabunde se adjungunt; quo affectu, quæve animi alacritate, defectionis usuram redimunt & promovent causam publicam: alioquin in obstinatione & armis contra religionem & patriam perseverantibus ultra calendas Martias, denuntiamus eandem ruinam impendere quæ imminet perduellibus & sceleratis hostibus religionis & patriæ.

VII. Septimùm, quandoquidem factio Papistarum pro dictamine pontificiæ religionis, molita est alterationem religionis in hac insula, & eorum qui eam profitentur excisionem; quo conatu cum non semel depulsi fuissent, tandem occasione & rem natam nacti, Regis animum a subditis Protestantibus & fidis quibusque avocarunt, arma ceperunt contra Regnum & Parlamentum Angliæ, & totis viribus & artibus horribile & internecinum excitarunt bellum, sibi spondentes fore ut exitialis superstitio

(12)

superstitio & idololatria in locum Protestantis religionis reponeretur; & Rex, regnaque quibus imperat, Papæ manciparentur: Declaramus, quicumque in armis sunt aut fuerunt Papistæ sub falso obtentu custodiendi Regis personam & asserendi auctoritatem ejus, nullam spem veniæ apud nos sperare debere; in eos statutum iri, uti rebelles & publicos hostes. Pari condemnatione involvimus Hibernos rebelles, aliosque Anglos sive sint Protestantes sive Pontifici qui relicta Hibernia arma sociaverunt adversus regnum & ordines Angliæ.

Denique, cum quidam Regi intimi & assidui, spiritu, ut credere est, Satanico afflati, perniciosâ consilia ei semper suggererint, quibus Regia Majestas vapularet & contemptui esset, cum apud exteros, tum apud suos; Cumque indefinenter seduli & acres fuerint in alendis discordiis. & Pontificiis subservierint, in accendendo hocce bello, quo tanto divortio dissident ordines regni & una fidi quique subditi a suo Rege; atque ad auctarium faciem semper prætulert acerrimam ad pertentandos & perducendos alios, ut malignitatis spiritu perinde acti, pariter turbas, discordias, cædes, & strages concitarent ederentque. Hisce, quos supremæ Curia utriusque regni stiterint, vel ab eis delegatus privatus electiorum Senatorum conventus, reos pertraxerit coram tribunali, quibusque horror conscientia facti omnem spem veniæ præcidit, unde necesse habeant prava instrumenta machinationibus catenatis usque turbare, donec Religioni & Reipublicæ ruinam accerferint: Hisce, inquam, ad exemplum & terrorem in posterum incutiendum, eodem modo animatis, denuntiamus extrema quæque, uti hominibus maleficis de graviore nota, reis læsæ Majestatis & insensibilis hostibus religionis & reipublicæ. Præterea declaramus, integra hæredia & bona mobilia & immobilia, tum obnoxiorum, quibus gratia sit partis bonorum, si intra calendas Martias ad bonam mentem redierint; tum eorum quibus nulla gratiæ venia conceditur, e quorum numero sunt Hiberni rebelles, & qui ultimo loco nominati sunt, fisco adjudicatum & confiscatum iri; quo publica nomina liberentur, & onera regnorum alleventur, atque privatorum damna refarciantur.

Hactenus declaravimus, haut sanè ad jactantiam, confisi armis & viribus propriis, sed solo Dei auxilio mixi & pro ratione partium

(13)

tium nostrarum & provinciæ quam in Ecclesia Dei & Republica
 sustinemus, atque salutis publicæ quam rebus nunc turbatis, nostræ
 curæ demandatam a bono Deo nihil addubitamus: Quocirca,
 pensitatis maturo iudicio rationibus, & seria consultatione & de-
 liberatione a nobis instituta, decrevimus & constituimus apud nos,
 armis usque decertare, donec pax & veritas stabilita fuerint in hac
 insula, resque Ecclesiæ & reipublicæ compositæ fuerint, ad gratam
 præsentibus & posteris securitatem; nec aliud periculorum quæ
 subimus præmium aliumve laborum nostrorum fructum expecta-
 mus & rogamus Deum optimum maximum.

Epistola

(15)

**Epistola Reverendi Coetus
Ecclesiastici, tum Theologorum
Anglorum, tum Delegatorum ab
Ecclesia Scotiana,**

A D

**Varias Ecclesias reformatas in Gallia,
Belgio, Helvetia &c. Scripta, autoritate &
decreto Amplissimæ Camerae seu Domus, quam
vocant Communium, in Ordinum Regni
confessu confidentium.**

P *Astores, Doctores, caterique, tum Angli Deputati
in Coetum Ecclesiasticum, autoritate & decreto
utriusque Camerae, seu Regni Parium & Municipum
in Parlamento confidentium, coacti; Tum Scoti
à conventu generali Ecclesiae Scoticae ad eundem
Coetum allegati; Salutem plurimam vobis dicunt, & gratiam
pacemque à Deo precantur.*

Haud dubitamus, quin calamitates, sub quarum onere non tantum ingemiscunt sed & pene obruuntur Ecclesia & regnum Angliæ, ad vestras aures jam pridem pervenerint; nam proculdubio Antichristi Negoriatores, pari sedulitate apud vos artifices exitere serendæ in nos invidiæ, quâ alibi locorum detorquent in grande crimen opus reformationis, quod secundum Dei verbum aggredimur, & arma quibus vitam hanc precariam tuemur, contra molientes excisionem Protestantium Religionis, & ruinam Reipub. atque savientes ferro & flamma in intima Regni viscera. Quo magis, est quod desideremus in nostra innocentia saltem excusationem tam diuturni silentii, qui hæctenus rerum nostrarum deplorandam conditionem vobis non exposuimus.

C

Verum

(16)

Verum a fratribus veniam poscimus & expectamus ubi resciverint magnitudine doloris nos prapeditos fuisse; & ex quo in Cœtum coivimus usque adeo tremoris poculo, quod bibendum exhibuit Deus, attonitos fuisse, ut plane nostri officii nescii fuerimus: Jam cum non tam spatium spirandi, quam penitus cognoscendi morbum qui nos affligit, detur facultas, liceat familiari compellatione exonerare in sinum vestrum dolorem qui nos urit, vobisque exponere calamitates, quas perpessi sumus ab Antichristi sectatoribus, quorum hic labor, hocque opus fuit, sanctum reformationis opus retardare, & in ejus locum, Papismi crassiores faces reponere: In quo quidem conatu, tantum profecerunt, ut nisi Deus, cujus judicia sunt inscrutabilia & misericordiae nec metis nec methodo circumscribuntur, operam praesentissimam afferat, funditus perierimus.

Non vos latet, quantum hac viperina progenies contulerit ad ruinam parandam Ecclesiis reformatis extra Angliam; quam promptis animis accincta fuerit in excidium Palatinatus, & jacturam Rupellæ perfidè prodita; quantumcunque sub specioso prætectu legationum & negotiationum, pacem obtenderet, oblesisque & ad incitas redactis, subsidium sponderet; cum tamen reipsa calamitates eorum foverit, auxeritque. Tantoque magis odium, quo id genus hominum vos prosequitur, conspectius est; quod eorum plerique calumniose exagitent vestras Ecclesias, tanquam spurias & nomine tantum tenus Ecclesias, legitimaque ad sanctum munus cooptatione destitutas, ut quæ Praefulem non admittant, sine quo, si illis fides, ordinationem quancunque, irritam esse temerarie affirmant.

Texenda nobis esset longior commentatio, non Epistola, si singulos actus artesque percurreremus, quibus male ingeniosi homines usi sunt, cum in Magna Britannia, tum in Hibernia, in tentanda everfione doctrinae Protestantium stabilitæ, & substitutione in ejus locum Pontificiæ Religionis; Hic enim nihil non intentatum, nihil non expertum reliquerunt; quin in plurimis voti compotes fuerunt: quoque rem graviter satagerent, nec quicquam ullibi obstaret nefando operi promovendo; sedulam operam navarunt ut Pontificii legibus sancitis, quibus in arctum cogebantur, solverentur; caverunt ne Judices in damnatos lege patriâ Sacrificulos, Jesu;

(17)

Jesuitasque, sententiam, seu exilii, seu mortis ferrent; liberarent potius.

Nec leves fuerunt artes in Anglia, Hiberniaque, ut Cœnobicia fundarentur, & Juventus, quæ Pontificia religione excoleretur, ad collegia transmarina allegaretur: Sub iisdem auspiciis, Papistarum Coryphæi, quantumvis non permittat lex, in Aulam admissi, visique, in curia officia capeßere: Plurimi eorum soluti sunt damnis a legibus denunciatis; cautumque ne in delictis præteritis pœna statueretur, neque in futuris culpa censeretur: Invisi qui contra hiscebant: Missi Roma nuntii & negotiatores, quibuscum secreta colloquia habita: Intimi ii & in Aula favore validi, quibus hæc arridebant: at qui repugnabant fidi purioris religionis professores, seu verbi Divini Ministri, seu alii, male multati, & persecutionibus afflicti: Quæ quidem usque adeo manifesta erant, ut Præsules eisque addicti Curiones, pro suggestu animos plebis inficerent Papismi fermento; omnia propemodum Papalia dogmata; nisi forsân illud de primatu Papæ in tempo alibus, docerent; Divinumque cultum mixturâ farraginis novorum rituum commacularent; plebem adigentes ad eorum observationem; reluctantes vero fulmine censurarum amburentes: Hinc factum ut multi religionem lucro æstimantes, rebus suis grande compendium crediderint, non ultra sicum facere, sed sine circuitu se ad Religionem Romanam aggregare: Multis verò fidelibus verbi Divini Ministris, ora obturata sunt, quod eis religio esset, rogatas superstitionas constitutiones amplecti, & pro concione ad plebem recitare pessimi exempli, pejorisque moris librum, superiorum permisso editum, quo dabatur licentia, die Dominica in eos lusus expatiari, quos ne quidem profestis diebus, ulla reformatæ Ecclesiæ admittunt: Ex eo multa millia hominum alio convasavere; pars in Americam delata, pars inter vos sedem posuit. Grave est, quanquam irrito conatu, quod homines male ferati, nupere tentaverint, novum rituale novumque librum Canonum obtrudere fratribus Scotis; quos ubi respuisset gens domus Dei Zelo calens, & ab omnibus Papalibus reliquiis, ut quæ maxime, aversa, Regis serenissimi animum perpulerunt, ut tanquam in perduelles & hostes animadverteret; armis compelleret ad recipiendum, quod admittere,

(18)

conscientiæ dictamine præpediebantur. Secundum hæc numero-
sus exercitus adversus Scotos ducitur; latis in sinu & acribus
accendendo bello Pontificiis, & Pontificiæ religioni addictis:
operamque & oleum conferentibus, quo Regis optimi animus
in suscepta expeditione firmaretur, seque infensum consiliis pacis
gereret; atque ei pecuniam, belli nervum, suppeditantibus: Sed
antequam ad manus veniretur, placuit Deo, Regi inspirare hanc
bonam mentem, ut Comitia regni Angliæ ediceret; quibus in-
tercessoribus factum est, ut constituerit de fratrum innocentia, &
de injuria illata ab hostibus veritatis; paxque inter duo regna
constabiliretur; alioquin invicem secum commissura & in mu-
tuas cædes exarsura; Quin ex occasione discordiæ, facta est fir-
mior animorum consociatio, & concordia inter fratres redinte-
gratio; usque adeo ut, Deo aspirante consultationibus Delegato-
rum utriusque regni, & concurrentibus votis bonorum per Uni-
versam insulam, quibus idem Deus dederat lugere peccata præ-
terita, & serio ad se reverti, atque desiderio purioris religionis
flagrar; affulsit spes repurgandi domum Dei, nemine contra-
dicente, saltem obstante, liberatosque nos crediderimus, ac diebus
afflictionis, deinceps successuros dies refrigerii.

Sed rem longe aliter se habere comperimus; nempe Deus qui
secretis tantum plagis hætenus nos officii monuerat: nunc Leonis
instat rugientis bellum peccatis nostris apertum indicit: Sit nomen
ejus benedictum: graviora passis, utcunque graviora paret exiti-
umque afferat, gravissima quæque nos esse commeritos ultro
fatebimur; justum prædicabimus; virgam pœnas exigentem ex-
osculabimur; attamen in ejus amore & ope, quam affuturam
tempore opportuno confidimus, conquessemus: Nec per ea
quicquam detrahi volumus de gravitate horrendorum peccatorum,
quæ prioribus delictis cumulum adjiciunt.

Hi ergo conatu res innovandi in Scotia depulsi, ferocius tanto
invecti sunt in Parlamentum, totum; circa reformationem in
religionis negotio promovendam, intentum: prompti fuerunt
in omnes occasiones, ut Regis animum avocarent a Parlamento:
Regia facilitate confisi, crimina in se intentata eluderent, & in
Hibernia excitarent rebellionem, in qua, si fides est ipsi Ponti-
ficiis, qui ejusmodi clades, tanquam opima spolia, jactant, cen-
tum

(19)

tum Protestantium millia ad necem data sunt : Quin ipsis au-
 thoribus, Rex selectos aliquot Senatores ex utraque Camera,
 postulavit reos criminis Majestatis, & armata manu comprehen-
 dere tentavit, nec instare desierunt, quin perpulerint ut, deserto
 Parlamento, alio secederet, & conscriberet exercitum extrema
 quæque minaturus : Qui quidem exercitus ad fucum faciendum,
 edicto ad id promulgato, circa initia conflatus fuit, aut potius
 consulari creditus, solis Protestantibus & in causam Protestantium;
 ad cujus exercitus signa, nihil subdoli latens timentes Prote-
 stantes, alioquin Regiarum partium sequaces, agminatim con-
 fluerent, nam mox fraus patuit; Pontificiis tam qui in Anglia,
 quam qui extra Angliam, assiduis precibus & votis supplicanti-
 bus, ut causæ Catholicæ in Anglia agitæ felix successus respon-
 deret, & quandoque jactabundis, in hac erumpentibus; brevi
 postea non amplius locum futurum dissimulationi, se statim affu-
 turos in armis a Regis partibus, quam primum Protestantes in
 easdem partes tracti fuerint magno numero, & eis haut tutum,
 nec specie honorificum referre pedem, fuerit : quod & eventus
 comprobavit; nam ingens multitudo Protestantium, quorum
 pars sub obtentu conservandæ religionis lege assertæ, tuendæ
 regalis prærogativæ illibatæ, & privilegiorum Parlamenti intra
 præscriptos cancellos continendorum : pars vero perduellioni,
 peculatu obnoxia, eoque nomine a suprema Senatus Curia in
 crimen vocata, aliique sibi male conscii, cum tota colluvie ga-
 neonum, errorum, aleatorum & ejusmodi farina hominum
 quibus ex rapto dulce est vivere, nec Religio curæ est, in partes
 Regias ex æquo concessere : quos proxime exceperet, si non armis,
 saltem voto & pecunia, Episcopi illisque adjuncti Decani, Archidia-
 cono totaque cohors Novatorum quibus faces Papales cordi sunt :
 Tum demum omnes Pontificii, quos capit hæc insula, quibus ad
 benevolentiam indicium nulla hæctenus injuria illata; quin &
 non nullibi gratia facta, missaticos cœtus publice frequentandi :
 Protestantibus interim, etiam minus faventibus Parlamento, dura
 passis; prodire in arenam, muniti Regio diplomate, & promissis
 de initi, fore ut pro armis si quæ deperderent pretium exolvere-
 tur; eorumque primarii ad præfecturas acciti : Et ne quid causæ
 Catholicæ promovendæ deesset, largum auxilium Militum, pecu-
 niæ

(20)

nia & commeatus accessit ex Nationibus transmarinis, quibus aequitatem causa sua fucō mentiti fuerant. Hac hominum im-
mensa manu, hisque subsidiis, horrendum dictu, quantam, quam
latam edant stragem; quibus & quot deprædationibus, incendiis &
cædibus, totam Anglam compleant, & addictos causa purioris
religionis, persecutionibus affligant.

Porro, quanquam Suprema Curia omnem lapidem movisset,
ut regni propugnacula, classisque, tutis manibus committeren-
tur, & necessario bellico apparatu conquisito, se suaque prote-
geret, adversus furorem istorum belli incensorum, qui Regio
nomine abutentes legem, libertatem & religionem abrogatum
ibant. Ea tamen fuit hominum prava solertia, in sensibus abscon-
dendis & prætexendo speciosas causas ausis suis, an potius ea
fuit iusta ira Dei excandescentis in nos abutos longiusculam
pacem, ut hætenus nihil postularis, libellis supplicibus profecerim-
us, quo Regem ex impiorum manibus, seu subduceremus, seu
eriperemus, eosque coram supremo tribunali sisteremus, pœnas
debitas persoluturos: quin per totam Angliam fax belli est
accensa: Ad cumulum miseriarum eo pertraxerunt Regem, ut
non solum Hibernos Rebelles appellatione subditorum, *Romano-
Catholicorum, nunc in armis &c.* dignaretur: sed & eis indulgeret
inducias in duodecim menses, eâ potissimum tempestate quâ
res eorum conclamata erant: per quam quidem armorum ces-
sationem, gens nata ad occisionem, & qua non alia crudelior
& immanior, milite, pecunia, armis & commeatu locupletata
nacta sit viam compendiosam, male parta pessimè retinendi, &
quod ibi reliqui est Protestantium absumendi, ventitandique in An-
gliam; in qua, quod in præfens agunt, trucidant Protestantes, pari-
laniena, cum carnificina, quam in Hibernia inter Protestantes
exercuerunt.

In hac rerum nostrarum miseranda facie, inter tot luctus &
ejulatus; Rege adverso votis & inceptis nostris, per fraudem &
nequitiam adversariorum; utraque Camera Procerum, consi-
lium a nobis poscit super reformatione Ecclesia: quoque nego-
tium feliciter procedat, nos convocavit in Coetum, deliberaturos
de repurganda nostra Ecclesia, impuritatibus & humanis com-
mentis & additamentis; deque constituenda reformatione ex
præscripto

(21)

præsripto verbi Divini, eaque uniformi per omnes ditiones Regis nostri, ac quantum fieri poterit ad normam Ecclesiarum purioris notæ, accedente; cui operi incumbere cœpinus non infelicitè cum bono Deo, jubente ne parvorum dies contemp-
tui sit.

Hactenus, Fratres reverendi & dilecti, habetis in brevi quasi tabella imaginem an potius umbram, in qua rudi penicillo exprimitur, quæ lugenda sit nostrarum rerum facies: Libertas nostra proculcata, bona direpta & dilapidata, domus effracta, sanguis in terram effusus, aliaque charissima adempta; tot sunt plagæ, quæ in nos quasi fœdere factò irruunt: Si Deus velit hæc corpora alga viliora ad terram dari & pedibus conculcari, fiat ejus voluntas: Quicquid pateremur; quin, libenter totum sanguinem profunderemus, cummodo, quod superest sanctorum a furore Antichristi affeclarum vindicarem, & per nostrum latus, religionem saniozem vulneratam, & cum ea impetitas Ecclesias omnes reformatas, extra periculi aleam, assereremus. Nam quod gravissimum est, & quæ est adversariorum rabies, haut sanguine nostro satiata, non tam accensa est in nos qua peccatores, quam quia veram religionem profiteamur, tuemurque; eoque vota conatque conspirant, ut toti vacemus reformationis operi. Quod si Deus nos ad prædam exponeret, eorum dentibus confringendos; tremendum relatu! quam opacis tenebris, virculis arctis, & persecutionibus sævis involverentur, quotquot inter nos recu-
sarent caractere bestia signari? Et quid non vobis conjicere datur, passuras ad exemplum reliquas Ecclesias reformatas a bestia ex abyssò ascendente; nec non a muliere, quæ jam dudum sanguine sanctorum inebriata, tanto atrocius nunc persequitur chorum virgi-
neum agni comitem, antequam in exitium ruat?

Ordines & Ecclesia regni Scotia nullum officium studii & benevolentia erga nos prætermiserunt quo conflagrans apud nos incendium restinguerent, Regiam Majestatem postulatis. Declarationibus & libellis supplicibus, quam vel mollirent vel flecterent, adiverunt: mox sequentes pacis & intercessores se obrulerunt: tandem ubi Regis aures nullis consiliis, hortationibus & precibus patere animadverterunt; mutuo se fœdere cum Ecclesia & regno Angliæ devinxerunt, armaque fœderata sociarunt pro
communi

(22)

communi causa Religionis propugnanda, pro incolumitate Regis, ejusque Regia dignitate & autoritate asserenda, atque vindicanda patria Libertate, adversus sceleratam factionem, ut fufius habetur in Declaratione, Scotorum nomine edita, & in solemnifœdere trium Regnorum; quibus luce meridiana clarius boni quique viderint Scotorum pectus fidum & candidum, & nullis finitris interpretamentis & suspitionibus obnoxium. Autoritate illius regni missi sunt Delegati quorum nomina posterius subjuncta sunt, ut sub auspiciis ordinum Angliæ partem Cætus Ecclesiastici constituent, operamque in commune conferant, pro stabilienda uniformitate religionis in utroque regno: Secundum quæ, iidem Delegati per præsentem vobis notum faciunt, quam alacribus animis, hic conspexerint coronam amplissimam tot virorum doctrina, pietate, & prudentia præcellentium: quos offenderint occupatos circa ædificationem domus Domini & jacienda fundamenta doctrinæ & disciplinæ: quo nomine, & pro ratione Christianæ charitatis, qua colliguntur, & fœderis inter Anglos & Scotos initi, obstrictos se reputant id operæ sociare cum fratribus Anglis, in compellendis pariter reformatis Ecclesiis, extra magnam Britanniam: eis exponentes quæ sit hinc rerum turbatarum conditio, ut falsis rumoribus & suspitionibus eatur obviam.

Quod superest, id primum rogamus, fratres, ad quorum æquitatem provocamus, ut ex æquo & bono de nobis & afflictæ causa judicetis, nec aurem accommodetis iniquis adversariorum judiciis; neve apud vos vapulemus, tanquam rebelles, & arma fumentes contra proprium Dominum; quibus decretum sit apud se Regiam dignitatem & auctoritatem arctioribus cancellis concludere; atque ad epimetrum, anarchiam in Ecclesiam Dei introducere: quas calumnias vel apud trahentes in sequiorem partem, adeoque nullum pondus habituras apud impervios finitris suspitionibus, abunde diluet fœdus Nationale, cujus apographum ad vos mittimus: nempe non satis fuit filiis Belial concitasse Regis iram in nos, nisi insuper Regio nomine abuterentur, ut manus effugiant Supremi Senatus a quo postulatur Læsa Majestatis, violati juris municipalis, & religionis corruptæ. Adversus ejusmodi homines contestamur & profiteamur arma a nobis sumpta; justamque defensione m

(23)

ensionem a nobis oppositam eorum armis : Judicet justus Dominus ; cujus non ulterius opem poscimus , quam quatenus hæc a nobis sunt sincero animi affectu allegata : Faxit Deus , ut fratres hæc serio animo volent , eisque innocentia nostra probetur , quam apud suos prædicent .

Proxime precamur , fratres , dignemini , in consimili causa , in qua gravia perpessi estis , nobiscum *ουμυδῆσθαι* ; etenim id erit ægritudinis animi maximum lenimentum , suavisque doloris absterfio lugentibus , persentiscere fratrum viscera commoveri malo nostro , eosque , tanquam membra Christi , indolere casibus aliorum , qui perinde ad constitutionem corporis ejus pertinent .

Denique , obtestamur vos ; quemadmodum Antichristi sectatores , adversariorum nostrorum causam agnoscunt suam , fovent omnibus modis , & ampliant ; in nostram vero ruinam in commune consultant ; sic , quam sustinemus causam , reputetis vestram : Vix enim fieri potest , ubi semel absorpti fuerimus , quin periclitemini : neque enim pugnatur adversus homines ; sed ipsa professio vera religionis , & pietatis vis oppugnatur . Rationes quibus nostram causam possitis prædicare vestram , relinquimus vestræ prudentiæ . Unum sine conditione petimus , nempe , preces vestras , tum in publicis vestris cœtibus , tum in privatis secessibus , ut Deus , cui solenne est exaudire preces , contractis brachiis carnis , quibus nimis securè innitimur , salutem reddat nobis , & cum pace veritatem afferat , ut e tribus regnis , *unum lignum in manu Domini fiat* ; ob oculos ponat prototypon , seu exemplar reformationis Ecclesiæ , congruens cum norma Scripturæ ; Ecclesiis jam reformatis de puriori nota conforme ; atque idoneum servandæ concordæ inter Anglos & Scotos ; quem typum nostris Zerobabelibus commendemus ; nec tam instrumenta vilesque operarios , quos operi admoveret , respiciat , quam ipsius operis dignitatem , cui incumbimus . Audiatur Deus flexus precibus vestris , ut coram nobis montes in planum deducantur ; & qui conspiciunt nos in manu habentes perpendicularum , intueantur juxta lapidem in apice domus Dei positum , & junctim plaudant , elamentque , *Gratiam , Gratiam* .

Hæc habuimus , quæ vestris Reverentiis , sanctisque de gregibus , vestræ curæ commissis exponeremus , de rebus nostris ; sic jubente

D.

jam

(24)

jam per se animatos, Amplissimâ Camerâ Communium; quorum,
totiusque Cœtus Ecclesiastici nomine, plurimam salutem in Do-
mino impetiantur

Vestris Reverentiis addictissimi fratres,

Gulielmus Twissus, Cœtus Moderator.
Cornelius Burges, Assessor.
 Ex Anglis *Joh. White*, Assessor.
Henricus Robrough, Scriba.
Adoniram Byfield, Scriba.

Joh. Matellanus.
A. Johnstonus.
 E Scotis *Alex. Hendersonus*.
Samuel Rutherfordius.
Robertus Baylie.
Georgius Gillespy.

Fœdus

dem
 habe
 mim
 ejusq
 tem,
 singul
 in men
 conjur
 versus
 Gentiu
 retro re
 eorum f
 increver
 genda co
 scotorum
 (infra)

(25)

Fœdus solenne, quo se mutuo devinxerunt, Angli, Scoti, & Hiberni:

Pro reformanda religione, asserenda Regia dignitate, & vindicanda patria Libertate.

(Versio verbatim ex Anglico, eoq̄e dictione asperior.)

NOs, Proceres, Barones, Equites, Generosi, urbium & oppidorum municipes; Evangelii Ministri; populusque, omnis conditionis & ordinis in Anglia, Scotiâ & Hiberniâ, quibus per providentiam Dei, sub uno Rege, in eisdem reformatæ religionis professione, vitam agere datum est; habentes ob oculos gloriam Dei, incrementam Regni Domini nostri & Salvatoris Jesu Christi; Regiæ Majestatis ejusque posterorum, felicitatem & decus; nec non libertatem, incolumitatem, & pacem publicam; (quibus privata singulorum conditio & salus includuntur) Revocantes etiam in memoriam proditorias ac sanguinolentas machinationes, conjurationes, cœpta & incepta nefaria hostium Dei adversus puram religionem, & ejusdem professores, ubique Gentium; præsertim vero in tribus hisce regnis a prima retro reformatione, ad hodiernum usque diem; quantumque eorum furor authoritas & fastus, non ita pridem, hodieque increverint & se exeruerint; ut luculenter testantur lugenda conditio Hiberniæ, res Anglorum afflictissimæ, & Scotorum res dubiæ & in præcipiti; Tandem aliquando (frustra toties alia remedia, supplicando, remonstrando, protestando.

(26)

testando, experti & gravia passi) juxta commendabilem horum regnorum pristinum morem, & populi Dei alibi gentium exemplum, ne funditus periremus, unaque religio pessumdaretur; decrevimus & constituimus apud nos, seriâ prius consultatione & matura deliberatione adhibita, mutuum pactum & fœdus inire ac percutere, cui unusquisque nostrum pro semetipso nomen apponit, & in illud manibus ad Deum protensis, sanctè jurat, ut in sequentibus habetur.

I.

Unumquemque nostrum, aspirante Divina gratia, daturum operam, quantum fert cujusque nostrum ordo & statio, ut tueatur religionem reformatam in Ecclesia Scoticana, in doctrina, cultu, disciplina & regimine, adversus communem hostem; & molietur, tum in Anglia, tum in Hibernia, reformationem, quæ in doctrina, cultu, disciplina, & regimine, congruat verbo Dei, & exemplari Ecclesiarum de puriori nota reformatarum; quantumque in se erit enitatur, ut Ecclesiæ Dei, per hæc tria regna, in religione, confessione fidei, formâ regiminis Ecclesiastici, cultus Divini normâ, & catechetica formulâ, quam proxime sint uniformes & conjunctæ, ut unusquisque nostrum & posteri nostri, nobis rebus humanis exemptis, fratrum instar, fide & charitate sociati, vivamus, & Deus in medio nostrum volupe ducat habitare.

II.

Pariter & citra personarum respectum, nos enixuros, ut Papismus, Præfulatus (i. e. regimen Ecclesiæ per Archiepiscopos, Episcopos, eorum Cancellarios, & Commissarios; Decanos, Decanos & Capitula, Archidiaconos & omnes alios Officiales ex ista Hierarchia dependentes) superstitio, hæresis, schisma; denique quicquid profanum, quicquid sanæ doctrinæ & pietatis efficacitæ contrarium esse comperietur, radicitus extirpetur; ne cum aliis hominibus, peccatorum consortes, earundem plagarum participes simus, utque in tribus hisce regnis Dominus sit unus & nomen ejus unum.

III.

Pari sinceritate, veritate & constantia, unumquemque nostrum in sua cujusque statione & munere, mutuum daturum operam, vel

(27)

vel facultatum & vitæ propria dispendio, ut Parlamentorum Jura & privilegia, regnorumque immunitates asserantur; Serenissimi Regis persona & auctoritas, salvâ religione & publicâ libertate, serventur & defendantur; ut toti orbi innotescat nostra fidelitas; cujus & propria conscientia testimonium perhibet, dicitatque, nihil nobis animi & consilii esse, ut quicquam detrahamus de justa Regali auctoritate & amplitudine.

IV.

Nec minori fide & conatu duros operam, ut qui fuerunt & posthac erunt, incendiarii, artifices malorum, prava instrumenta, dum vel reformationem retardant aut impediunt in religionis negotio; vel Regem a populo & regno a se invicem dividunt; plebemque in factiones ac partes scindunt, ut quidpiam moliantur, quo huic fœderi contraveniant; detegantur, & in judicio sistantur; pœnas daturi, quas debitas, pro sua prudentia, supremum Tribunal, seu Angliæ, seu Scotiæ, vel ab eo ad id muneris delegati, pronuntiabunt.

V.

Porro, quandoquidem fœlix, & fausta pax a Majoribus nostris, diu multumque optata, per beneficam Dei providentiam, concessa nobis fuerit, & nupere ab utroque Parlamento rata & stabilita fuerit; unusquisque nostrum pacificetur se omnem daturum operam, ut quoad tulerit uniuscujusque ordo & statio, hæc firma pax & arcta unio inter regna, transmittantur ad posteros; eisque pertinaciter infensi, commerita supplicia luant, quemadmodum in superiori paragraho dictum est.

VI.

Insuper pro virili & statione, quam Deus nobis assignavit, in communi hac causâ religionis, libertatis & publicæ pacis, spondemus & juramento nosmet ipsi astringimus, protectum & tutatum iri auxilio nostro & opera, omnes eos qui hocce fœdus nobiscum pangunt, quatenus id factis implent; vovemusque minime passuros nos, ullâ, quæcunque ea sit, combinatione; ullâ, seu comminatione seu persuasione, ab hac fœlici unione & conjunctione abstrahi, aut ita divelli, ut ad partes adversas deficiamus, & in causâ quæ usque adeo tangit gloriam Dei, Regnorum fœlicitatem, Regisque dignitatem, medi, dubiique partibus, in detestanda

(28)

dâ indifferentiâ, perstemus; quin potius totos vitæ dies constanter & Zelo Dei calentes, adversus hostium conatus & insultus in ea unione permansuros, eamque promoturos pro viribus, quicquid contra obtulerit; atque, si quod impedimentum se obtulerit, quod ipsi superare & suppressere nequeamus, maturè palam facturos & indicaturos, ut in tempore ei obviam eatur, idque amoveri possit. Quæ quidem omnia profitemur, tanquam in conspectu Dei præstitum iri a nobis.

Denique, quoniam hæc regna rea sunt multorum & gravium peccatorum, quibus tanquam irritamentis Deum offendimus, ut testantur quæ patimur mala & impendentia capitibus judicia, peccatorum veros fructus; serio profitemur & palam facimus coram Deo & toto orbe, sincerum nostrum desiderium animas affligendi, ut humiliemur propter peccata, tum propria, tum quæ passim regnant & grassantur per hæc regna; potissimum, quod non tanti fecerimus quanti debuit, inestimabile beneficium Evangelii; neque efficaciam ejus; nec gnaviter studuerimus, ut Christum cordibus reciperemus, & in ejus viis diligenter ambularemus; Unde tanquam è fonte, qui scatet inter nos; tot peccata & transgressiones emanarunt. Itaque statutum est, apud nos, curæ quæ nostræ commissos, tum publice, tum privatim, in omnibus officiis, quæ Deo, aut hominibus debentur, mores nostros emendare, & certatim alios aliis exemplo veræ reformationis præire & præluere, ut dignetur Deus iram suam & indignationem longe gravissimam avertere, & pacem ac veritatem in hisce regnis stabilire. Atque hoc sedus paciscimur coram omnipotente Deo cordium scrutatore, ex animo, & eo animo præstandi quod vovemus, prout, die illo tremendo, quo omnium secreta revelabuntur, responsuri sumus; humillime & submissis poplitibus rogantes Deum, velit nos suo Spiritu corroborare, vota & conatus

(29)

conatus nostros successu felici secundare, qui populo suo salutem & res in tuto collocatas reddat; detque animos, nostro exemplo aliis Christi Ecclesiis sub jugo Antichristiana Tyrannidis gementibus, se pariter invicem, hoc vel ejusmodi fœdere devinciendi, quo gloria sit Deo, regnum Christi amplietur, & pax affulgeat Christianis Regnis & populis.

FINIS.

Pag. 6. lin. 14. lege, famam prodigamus & sacrum.

Pag. 22. lin. 30. lege, trahentes omnia in sequiorem.

... in vestro favore ...
... et in ...
... et in ...
... et in ...
... et in ...
... et in ...

T I M I S

... et in ...
... et in ...